

ἐμπορικὴν Λέσχην, μὴ ἔχουσιν εἰσέτι τὰ χρειώδη πάντα, καὶ τοὶ καλῶς συγκρατημένον. Ὁρφατοτροφεῖον δὲ, τοσούτον ἀναγκαῖον διὰ τὴν περιθάλψιν καὶ ἀνατροφὴν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν ὁρφανῶν καὶ ἑνδεῶν παιδίων, ἐξ ὧν γέμουσι τινὲς ἀρχαὶ τῆς Σμύρνης, ἐξ ὧν καὶ οἱ ἑτερόθρησκοι, μάλιστα δὲ οἱ Παπισταὶ, ληΐζονται ἀσυστόλως πρὸς ἀποπλάνησιν τῶν ψυχῶν, δὲν ἐστήτησαν εἰσέτι, φροντίζοντες περὶ λαμπρῶν οἰκῶν, ἐνδυμῶτων καὶ συμποσίων, καὶ λησιμονοῦντες τὴν ἀληθινὴν δόξαν τοῦ μεγάλου ἐκείνου συμπολίτου αὐτῶν, καὶ φοβούμενοι ἕως ἐσχέρας τὸν Ἰησοῦτα καὶ τὰς φυλακὰς τῆς Γαλλίας, ἡ ὁποία, καὶ ἂν παρασύρεται ὀλίγον ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦτισμοῦ, δὲν εἶναι πλέον, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀληθῶς φιλικὴ καὶ βοηθητικὴ πρὸς αὐτόν.

Χίος, ἥτο κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους, κτίκος Σμύρνης, καὶ ὁ Στέφανος Ράλλης, πατὴρ τοῦ ἐν Τεργέστη Ἀμβροσίου Ράλλη, ὁ προστατεύσας ἐπιμελῶς τὴν ἐν Σμύρνῃ ἀξιόλογον σχολὴν τοῦ Κούμα καὶ Οἰκονόμου περὶ 35 ἐτῶν. Οἱ Χίοι διέπουσι καλῶς καὶ τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Βυζαντίου τὸ πρὸς τὴν Πηγὴν, γινόμενοι καὶ αὐτοῦ καὶ παντοῦ ὠφέλιμοι καὶ ζηλωταὶ περὶ τὰ κοινά.

Ἡμεῖς δὲν ἀμφισβητοῦμεν, ἀλλὰ ἐξ ἐναντίας κηρύττομεν μετὰ τοῦ δικαίου ἐπὶ τοῦ τὴν ἱκανότητα καὶ ἀκριβείαν καὶ σύνεσιν τῶν Χίων κατὰ τὴν δόξαν ἐπιμύλειαν τῶν κοινῶν πραγμάτων, σχεδὸν παντοῦ ὅπου εὐρεθῶσι. Λέγομεν μόνον, ὅτι πρὸς τιμὴν ἑαυτῶν καὶ ὠφέλειαν τοῦ ἔθνους, ἐν ᾧ συνυπάρχουσι καὶ αὐτοὶ, πρέπει νὰ ἐκτείνωσι φιλοτιμίαν καὶ μεγαλοφρονέστερον τὴν ἱκανότητα καὶ σύνεσιν ταύτην ἐπὶ τῇ Μεγάλῃ τῆς τοῦ ἔθνους κοινότητος, ἡ ὁποία ἔχει μεγίστην καὶ ποικίλην χρεῖαν τῆς συνδρομῆς τῶν εὐγενεστέρων καὶ πλουσιωτέρων αὐτῆς μελῶν. Δὲν ἀμφισβητοῦμεν οὐδὲ ὅτι δὲν ὑπάρχουσι καὶ μεταξὺ τῶν ἀπενταχοῦ Χίων ἄνδρες, αἱροί, λόγιοι, νομειχοί καὶ φιλογενεῖς, ἐπειδὴ καὶ προσωπικῶς ἐγνωρίσαμεν καὶ τιμῶμεν τινὰς τοιούτους. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀνομάσωμεν τινὰς τῶν πλουσίων Χίων πανταχόθεν ἐπὶ κακοῦ, τὰ ὁποῖον ὅμως θέλομεν πράξει ἀκολούθως μετὰ τινος χρόνου, ἐὰν ἦναι χρεῖα. Ερωτῶμεν μόνον ποῖαν μεγάλην, σημαντικὴν καὶ ἀξιόφημον εὐεργεσίαν πρὸς τὸ ἔθνος ἢ πρὸς τὰς κοινότητας αὐτὰν ἰδιαζόντως ἢ πρὸς τὴν Χίον αὐτὴν ἐπραξαν οἱ μεγαλόπλουτοι Χίοι τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς, αὐτοὶ οἱ ἐπιδεικνύοντες εὐγενῆ τινα φιλοκαλίαν καὶ ἐθνικὴν φιλοτιμίαν καὶ ἀμύληαν πρὸς τὰ ξένα ἔθνη; Ἄς ἦναι βέβαιος πᾶς τις, ὅτι πρῶτον ἡμεῖς τοιαύτας πράξεις καὶ προαιρέσεις διασαλπίζομεν ἀσμένως, ἅμα πληροφορηθῶμεν τὴν ἀληθειαν, πρὸς τιμὴν τῶν αὐτοεργῶν καὶ περὶ ἀδείχματος, ὅ,τι κενωρεθῇ.

Ὁ ἀδελφοὶ Χίοι καὶ ἄλλοι ἰθαγενεῖς Γραικοὶ! τὰ ἴδια πάντα πρόσκαιρα καὶ μικρά καὶ μικρά, μόνον δὲ τὰ ἐθνικὰ καὶ ἡ ὑστεροφημία ἡ μετὰ θανάτου κρινόνται μεγάλα, ἐν τιμῇ, αἰώνια, καὶ πρὸς ταῦτα βλέπετε ὅλγον οἱ πάντες, ἐὰν ἀγαπᾶτε καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὰ τέκνα καὶ τὴν πατρίδα, ὡς ἄνθρωποι νομειχοί καὶ ἀληθῶς φιλότιμοι.

I. Γ. Α.

Ὁ ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Περὶ τῆς γλυκείας καὶ ὠραίας κόρης τῶν οὐρανῶν, ὁ λόγος ἐνταῦθα πρόκειται ἡ ποίησις τοῦ ἀληθῆς ἐντυφίματος τῶν εἰσεσθῆτων ψυχῶν, ἐρθασεν εἰς βαθμὴν ὅχι εὐκαταφρόνητον. Καὶ ἄξιον παρατηρήσεως πρὸς τοὺς ἄλλοις εἶναι, ἡ καθαριότης τῆς γλώσσης τῆς, τὸ εὐχρον ἐκεῖνο καὶ ἀρμονικὸν τοῦ ὅρους τῆς, καὶ ἡ ποικιλία τῶν μέτρων τῆς. Καθὼς τὸ πάλαι πολλὰς τέρπει; καὶ ἡδονὰς παρέχον ἡ Ὀμήρειος ποίησις εἰς τοὺς ἀρχαίους, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ σημερινὴ τὰ ἔγνη ἐκείνης βαδίζουσα καὶ τέρπει [ἂν καὶ μικρὰ παραβαλλομένη μ' ἐκείνην] καὶ χρηστὰς εἰς τὸ μέλλον εἰδοὶ ἐλπίδας.

Πολλὰ ἔγραψαν ὁ Χριστόπουλος, ὁ Σολωμός, ὁ Ρίτζος, ὁ Καλῆς καὶ ὀλίγον ὕστερον οἱ Σπύρτοι καὶ ὁ Ραγκαβῆς. Ἐκ τῶν πρώτων ἤρχισεν ν' ἀνατέλλῃ ὁ φαεινὸς τῆς ποιήσεως ἀστὴρ, ἐκ τῶν δευτέρων νὰ μορφῶνται καὶ νὰ λαμπρύνεται· μ' ὅλα ταῦτα εἰς τὰ γραφόμενάτων τί ἀρμονία ἀπαντᾶται; τί ὕψος ἰδεῶν καὶ μέλος λιγυρόφθογον; τι εὐφύια τῶν ὄντι ἐλληνικῇ;.....

Πλὴν τώρα ἔπαυσαν τοῦ νὰ ψάλλουν, ὡς παλαιοὶ ἀπόμαχοι στρατιῶται· ἀλλὰ μήπως δὲν ἄφησαν τόσα μεγάλα ἐνθυμήματα; μήπως ἐνίοτε δὲν μᾶς ἐπισύρουσιν τὴν προσοχὴν δι' ἐνὸς σπανίου ἀρμονικοῦ κελαδήματος, τὸ ὁποῖον χανόμενον ἐναλὶς ἀφίνει μετέωρον τὴν ἀκοήν μας, ὡς ὁ πῶταν παῦση τὸ γλυκύτατον ἐκεῖνο τῆς ἀηδῆς κελαδήμα, καὶ περιμένομεν μετ' ὀλίγον πάλιν τὸν πολεμικὸν τόνον;

Ἰδὺ παράδειγμα, τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο χαριέστατον τοῦ Ραγκαβῆ.

Πᾶσαν νέαν αἰγὴν γλυκὴ ἄνθος λωτοῦ

Εἰς τοῦ Γάγρου τὸ κύμα ἀναθάλλει.

Εἰ. τὸν Ἥλιον στίλβουν τὰ πέταλ' αὐτοῦ,

Κ' εὐωδίης ὁ κάλυξ τοῦ χύνει παντοῦ,

Ὡς χρυσὴ μυρσφίρα, φιάλη.

Ἀλλ' ἐξαίφνης με κρότους ὁρμῶν φοβεροῦς

Ἐξογλύεται τοῦ Γάγρου τὸ κύμα,

Καὶ τοὺς κλάδους συνθλά τοῦ λωτοῦ τοῦ; χλοοῦς,

Καὶ το ἄνθος ἀνέραςπαστον σύρει ὁ ῥοῦς

Εἰς σκοπέλιος κ' εἰς ἄγνωστον μνήμα

Ἡ ζωὴ μου ἐπίσης μοιήρης ἀνθεῖ

Εἰς τὸ ἄστατον κύμα τοῦ κόσμου.

Εἰς τὸ φῶς τῶν βλεμμάτων σου ἂν θερμανθῇ

Ἄς σβεσθῇ μετὰ ταῦτα καὶ ἄς μαρανθῇ

Ὡς λωτῶς ὁ ὑγρὸς ὀφθαλμός μου.

Μήπως ὁ Ὀδοιπρότος, ὁ Περιπλανώμενος, ἡ Παραμονή, ὁ Μεσσίας, ὁ Ἄγνωστος κτλ. δὲν παρήγαγον ἄλλα παρὰφυσάδας, παρὰφυσάδας ἐξεπαινούς;... Ποῦθεν ἐνεπνεύσθησαν τὰ ἐωθινὰ ἄσματα τοῦ Καρατσούτσα; ποῦθεν τὰ Παίγνια τοῦ Τωνταλίδη; (α) τὰ ὀλίγα ποιήματα τοῦ

[α] Ὀνόμασεν Παίγνια ὁ ποιητὴς αὐτὰ κατὰ μετροφοροσύνην. Πλὴν ἀληθῶς δὲν εἶναι παίγνια, ἀλλὰ συχναί, τίς εὐρίσκει εἰς αὐτὰ ἀδαντὰς.

μακαρίτου Σολτέλη, αἱ Στιγμαὶ τοῦ Σκυλίσση, αἱ πρῶται ἐμπνεύσεις τοῦ Παρμενίδη τὰ ὀλίγα ποιήματα τοῦ νῦν Ζαλακῶστα ποιητοῦ ὃν ἐβλάστησεν τοῦ Παρνασσοῦ τὸ δένδρον ἐσχάτως ζῆλωτὸν καὶ μελίεργον; κ τ λ. κτλ.

Ἐνθυμούνται βεβαίως οἱ ἀναγνώσται τὴν πρὸ τεσσαρῶν μνηῶν συστηθέντα παρὰ τοῦ ἀξιοτίμου ὁμογενοῦ, ἡμῶν Κυρίου Ράλλη Ποιητικὸν ἀγῶνα ὁ Κ. Ράλλης προσκαλὼν τοὺς Ἕλληνας ποιητὰς εἰς ἀγωνισμόν, ὑπεσχετό καὶ χιλίας δραχμὰς εἰς τὸν ἀριστεύσαντα εἰς ἐκεῖνον ὀπλᾶδῃ ὅστις γράψει τὸ τελειότερον ποίημα, ἐκ 500 στιχῶν. Ἔως εἰς τὴν πρώτην τοῦ Μαΐου ἡμέραν καθ' ἣν ἔληγεν ἡ προθεσμία, εἶχον ριφθῇ εἰς τὴν κάλπην 10 ποιήματα ἐσχάτως μανθάνομεν ὅτι, τελειοθέντος τοῦ ἀγῶνος ἀριστεύσας ἦτον ὁ νέος ποιητὴς Γ. Χ. Ζαλακῶστας στεφθεὶς ἐν μέσῳ πολυκλήτους ὁμηγύρεως, ὡς ἄλλος νικητὴς τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων, λαβὼν τὸ δῶρον τῶν 400 δραχμῶν.

Τὸ θριαμβεύσαν ποίημα ἐπεγράφετο *Μεσολόγγιον*. Ἐκρίθη δὲ ἐπίσης βραβεῖον ἄξιον καὶ τὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Κομανοῦδῃ· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πρῶτον εἶχεν ὑπόθεσιν ἡρωικὴν, καὶ τὸ δεύτερον ἦτο πολὺ ἐκτεταμένον καὶ γραμμένον εἰς δημώδη γλώσσαν, καὶ ὁ δωρητὴς εἶχε διατάξει νὰ μὴ διαιρεθῇ τὸ δῶρον ὅταν εὐρίσκοντο δύο ἰσάζια συναγωνισθέντα ποιήματα, δι' αὐτὰς τὰς αἰτίας ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε νὰ στεφανώσῃ τὸ τοῦ Ζαλακῶστα.

Ἐχομεν ὑπ' ὄψιν καὶ ἄλλα ποιήματα τοῦ Κ. Ζαλακῶστα, εἰς τὰ ὅποια ἀπαντῶμεν γλυκύτητα, καὶ τρυφερότητα στίχων. Πρὸ ὀλίγου ἐδημοσίευσεν Ἡ Πανδώρα ἐν γλαφυρῶν δημοτικῶν ποίημα ἐπιγραφόμενον τοῦ *Γερομούρου τοῦ ἡ κόρη*, καὶ τὸ ὁποῖον νομίζουσα διὰ παλαιόν, ἐθαύμαζεν τὴν καθαριότητα τῆς γλώσσης τοῦ λέγουσα ὅτι ὁ ποιητὴς ἦτον ὁ ἑλληνικὸς λαός. ὑποσχομένη ἄλλοτε καὶ ἐξακριβώσῃ τὴν ἐποχὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο γεγραμμένον. Ἀλλ' ἠπατήθη τὸ ποίημα ἢ το πάλιν τοῦ Ζαλακῶστα ὅστις ἐκρίθη ὁπισθεν τοῦ παραπετάσματος διὰ ν' ἀκούσῃ τράπον τινὰ τοὺς ἐπαίνους καὶ τὰς επικρίσεις τῶν ἄλλων. Μᾶς φαίνεται περὶ τὸν νὰ τὸ δημοσιεύσωμεν, διότι καὶ ἡ *Ἐφημερ.* τῆς *Σμύρνης* εἰς ἀριθμὸν 104 τὸ ἐδημοσίευσεν, ἄλλως τε καὶ ἡμεῖς ἠθέλαμεν τὸ μεταφέρει εἰς τὴν *Μέλισσαν* ὡς πολλοῦ λόγου ἄξιον.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΡΕΒΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Συναγράφη πέρυσιν καὶ ἐξεδόθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, φυλλάδιον τι ἀξιοπαρατρήτον περὶ τῆς μεταξὺ τῶν Ὀρθόδοξων καὶ τῶν Ἀρμενίων ὑπαρχούσης ἐκκλησιαστικῆς μικρᾶς ἀσυμφωνίας ὑπὸ εὐσεβοῦς τινος ἀνωνύμου, ἐκθέτοντος τὴν ὑπόθεσιν ἐν συντομίᾳ κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν καὶ ὅσον ἐνδέχεται ἀκεραίως, σαφῶς καὶ ἀπαθῶς, ἐκφράζοντος ἐν τέλει καὶ διάθεσιν φιλικὴν πρὸς τὸ ἔθνος τῶν Ἀρμενίων, μεθ' οὗ ἔχο-

μεν ἐκπάλαι συγγενικὴν καὶ ἀδελφικὴν σχέσιν.

Τὴν ὑπόθεσιν ταύτην εἶδομεν καὶ ἄλλοτε σποράδην εἰς διαφόρους συγγραφαί, καὶ τέλος ἐν συνόψει ἔντινι Γαλλικῷ πονήματι περὶ Ἀρμενίας, Ἀλλὰ, πληροφоруόμεν τοὺς ἡμετέρους καὶ αὐτοὺς τοὺς φίλους Ἀρμενίους, ἡ ἐκθεσις τῆς διαφορᾶς τῶν δύο ἐκκλησιῶν, Γραικικῆς καὶ Ἀρμενικῆς, μᾶς φαίνεται πληρεστέρα καὶ σαφεστέρα καὶ πολὺ πειστικώτερα ἐν τῇ περὶ αὐτοῦ λόγος φυλλάδιῳ, παρὰ ἐν ταῖς ἄλλαις συγγραφαῖς, διότι ὁ συγγραφεὺς εἶναι Ἕλλην κληρικός, γινώσκων καὶ τοὺς λόγους καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς διαφορᾶς. Διὰ τοῦτο συνιστῶμεν τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ φυλλαδίου εἰς ἀμφοτέρω τὰ γένη, Γραικοὺς καὶ Ἀρμενίους.

Ἀλλὰ καὶ τὸ φυλλάδιον τοῦτο, ὡς καὶ αἱ ξενικαὶ συγγραφαὶ ἀποσιωποῦσιν, ἴσως οἱ μὲν Λατῖνοι ἐν γνώσει, οἱ δὲ Ὀρθόδοξοι ἐν ἀγνοίᾳ, πρᾶγμα τι οὐσιωδέστατον εἰς τὴν λύσιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ὅτι δηλαδὴ τὸ ἔθνος τῶν Ἀρμενίων ὁλόκληρον, (ἐκτὸς μόνων τῶν παπικόντων καὶ λουθηρανικόντων, ἐννοεῖται), δέχεται καὶ σέβεται τὴν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ γενομένην ἐν Ρουμκαλὲ τῆς Κιλικίας μεγίστην τοῦ Ἀρμενικοῦ κλήρου σύνοδον πρὸς ἐνώσειν τῶν δύο ἐκκλησιῶν περὶ τὰ τέλη τῆς δεκάτης δευτέρης ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, καὶ ὅτι κατὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου ταύτης οἱ Ἀρμένιοι τιμῶσιν ὡς ἀληθῶς Ὀρθόδοξον τὴν Γραικικὴν Ἐκκλησίαν, παραδεχόμενοι τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον, τὴν καθολικάσασαν ὡς αἰρετικούς τοὺς Εὐτυχή καὶ τὸν Διόσκορον τοὺς μονοφυσίτας καὶ παραπονούμενοι ὅπως αὐτῶν εὐλόγως, διατὶ οἱ Ὀρθόδοξοι δὲν θεωροῦσιν αὐτοὺς ὁμοδόξους οὐδὲ μετὰ τὴν ῥη' εἶσαν ἐνωσιν.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία, ὅπως ὑπάρχει σήμερον, διακτερεῖ τινὰς διαφορὰς πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον μὴ δογματικὰς, ἀλλὰ ἡ ἐχούσας σχέσιν τινα πρὸς τὸ δογματικόν, ἢ τυπικὰς ἀπλῶς καὶ ἀδιαφόρους. Ὁ δὲ λόγος, ὅτι γενομένης τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἐκκλησιῶν, δὲν ἐπηκολούθησεν ἡ δέουσα φροντίς, διὰ τὸν παρεμπροσθέντα θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν περισπασμούς τῆς αὐτοκρατορίας, περὶ παύσεως πασῶν τῶν ἐπουσιωδῶν διαφορῶν πρὸς ἐξομοίωσιν τελείαν τῶν δύο ἐκκλησιῶν, ὅπως ἦσαν ἀρχαιότερον μέχρι τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, τῇ πρώτῃ τοῦ σκανδαλοῦ ἀφορμῆς.

Περὶ τοῦ οὐσιώδους τούτου ἀντικειμένου θέλομεν ἐρευνῆσαι τὰ δέοντα ἐτι πλέον, φρονούντες ἀναγκαίαν καὶ εὐλογον τὴν ὁμοδοξίαν καὶ σταθερὰν φιλίαν τῶν δύο γενῶν, καθ' ὃν χρόνον μάλιστα ἐνοχλοῦνται ἀμφοτέρω ὑπὸ τῶν ἐτεροδόξων καὶ φιλαρπάγων. Ἐν τοσούτῳ δὲ καθ' ὅσον γινώσκομεν καὶ νοοῦμεν σήμερον τὰ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, οἱ Ἀρμένιοι ὀρθοδόξοντες, καθὼς παραδεχόμενοι ὅσας οἰκουμενικὰς συνόδους δεχόμεθα καὶ ἡμεῖς, θέλουσιν ἀποβαλεῖν ἀ-